

الملحق الثاني

ملحمة قمرى و ترجمتها

ملخص للملحمة (١)

هذه القصيدة الشعرية نظمها شاعر كردى مجهول باللهجة البهدينانية السائدة في تلك الانحاء وتتضمن قصة مأساة (دراما) عنيفة قبائلية بطلها وضحيتهما (سمائل اغا زيبارى). وخلاصتها ان (محمد طيار باشا) كان قد توفي فخلفه في نفوذه واملاكه زعيমান يماثلانه قوة سيطر كلاهما على (ده شتى ناقتكور) اولهما (سمائل اغا) المعروف بفتوته و شجاعته و شهامته وثانيهما (خال احمد) الذى يليه نفوذا وكانا يسكنان معا قرية (بارزان). سافر (سمائل اغا) الى ارض اليزيدية ليشارك في مراسم تنصيب امير لهم. وفي اثناء عودته ابلغ بتمرد (البرواريين) على الزيباريين وشق عصا الطاعة بامتناعهم عن دفع الخراج لهم.

يبلغ (سمائل اغا) بارزان ليلا فيبادر (خال احمد) الى اطلاعه على الامر فيقوم (سمائل اغا) بدعوة اهالي (هوستان) و (هه سنى) و (سريشمه) للحضور للتشاور فيما يرتأى اتخاذه بحق المتمردين و يتفقون على تجريد حملة تاديبية على البرواريين لاعادة سيطرتهم. يخرج (سمائل اغا) على راس ثلاثمائة وخمسين مقاتلا ومعه (هه سنه سور) احد معتمديه الشجعان ودليله (زينده زهر). ولم يكذباً الحملة يبلغ البرواريين حتى يبادر كبيرهم (عبدالرحيم بگ البروارى) بالكتابة الى (سمائل اغا) متظاهرا بالترحيب بمقدمه و عارضا عليه السلام ويعده بدفع الخراج المترتب وهو ليرة عثمانية واحدة عن كل اسرة. فيصدق (سمائل اغا) قوله ولم يعد يرى بعد حاجة تدعو الى مسير القوة فيامر ثلاثمائة من رجاله بالعودة الى بارزان ويبقى خمسين فقط.

من جهة اخرى يتصل (عبدالرحيم بگ البروارى) بالتيارين (وهى قبيلة مسيحية كردستانية) حلفائه ويعلمهم بقدم الزيباريين في طلب الخراج فيتفق الطرفان على الايقاع بـ (سمائل اغا) وحرسه والاجهاز عليهم. فينحدر الجميع ويكمنون لهم في الوادى ويتقدم التياراتيون لاستقبال (سمائل اغا) وصحبه في الطريق فيرحبون بهم وينتظمون في صفوف القادمين وهم يتوقلون الجبل صعدا الى (قمرى) وكانت خطة المؤتمرين تقضى بان يجعلوا كل زيبارى بين اثنين من التياراتيين. وهكذا سار (اسمايل اغا) في المقدمة يتبعه (مام بشيو)

١- زدونا بهذه القصيدة الپيشمرگه (ابراهيم ره شافه بى)

احد زعماء التياراتيين الاشداء. فيصعد الجميع تلك الشعاب الملتوية على هذه الشاكلة التي اثارَت شكوك (هه سنه سور) الداهية الذكي فيحذر (سماويل آغا) ولكن بعد فوات الاوان. ما ان يبلغ الركب شعب (قمرى) الضيق حتى يسبق (مام بشيو) الاغا الزيبارى ويواجهه امرا اياه بالقاء بندقيته (ششخانه) فيرفض ويهجم عليه ويتبادلان الطعن بالخناجر. كانت المعركة غير متكافئة ولكن الزيباريين استبسلوا رغم ضآلة عددهم نسبة الى التياراتيين (وهم ثلاثة مقابل زيبارى واحد) وأبدى (هه سنه سور) من البطولة فنونا. واستمر القتال عنيفا بالخناجر و (ششخانه) حتى قضي على آخر زيبارى بعد ان يقع من التياراتيين كثير من الضحايا.

تبدء الملحمة بسرد تفاصيل عودة (سماويل) آغا من ديار اليزيدية الى بارزان ثم كيفية تقدمه نحو البرواريين و القرى التي مر بها وفى خلال ذلك يسجل الناظم سجايا و عادات المجتمع فى ذلك الوقت و الضراوة التي تصحب نزاعهم على النفوذ ووسائلهم العنيفة التي يلجؤون اليها للتخلص احدهم من الآخر.

اما (قمرى) فهي قرية كبيرة تقع فى منطة بروارى بالا (ضمن قضاء العمادية) فى كردستان العراق. و لما كانت هذه الموقعة قد جرت فى شعب * بالقرب منها فقد سميت الملحمة باسم القرية.

* الشعب (بفتح العين وضم الشين مع التشديد. هو الطريق الجبلى الوعر

هه رچى روژا (محمد طيار) مرد ما أن توفي محمد طيار

دو آغا رابون وه ت خورد حتى برز زعيمان قويان مثله

ده شتا ناڤ كر لى هه لگرد فبسطا سيطرتهما على سهل ناڤ كر

هه ر قوباد به گو گوركى هار ان قباد (پاشا) ذلك الذئب المسعور

و ان تالان كر خه زيندار قد نهب ثروات البلاد

هه روه كوجارى جار و غضبها و تلك هي عادته

سمايل آغا توى كرى
اما اسمائل اغا فهو ذاك الفتر
سواری جانی دی بری
الفارس المغوار بجواده الاصيل
چه خماخی لی دچیت گوری
و زنده یقدح الشرر

جوانی قوته بیت نری
صهیل جواد (سمایل) اغا
سمایلو لاوی له شکری
فتی المعارک، صهیل جواده الجمیل
سه رکه فت سه ری (شمدری)
یسمع وهو یصعد قمة (شمدری)

چه خماخا تاقتیت په شکا
زنده الوهاج یطلق الشرر
شه فئی ما (لخانا شه شکا)
توقف و بات لیله فی (خانا هشکا)

سمایل بازی سه رلیسی
سمایل بازی القمم الشواحق
چه خماخی دچیت پیریسی
یصعد قمة پیرس
سه رکه فت سه ری پیریسی
و زناد بندقیته یتوهج
همه سپی قوته ره قسی
و جواده الجمیل یختال تیها

هاته کفرا سیدانی؟ بلغ (کفرا سیدانی)

شیر لبستی دکه ت جولانی؟ و سیفه يتارجح علی خاصرته و يتثنی.

فراقین اینا سه رده راقا دلانی؟ و عند معبر دلانی ادرك وقت الغداء

گوت یانه دیلم دیلانی وصل لیلا الی بارزان

بیژیت خال نه حمه دکانی؟ قال ما اجملها من رقصة (۱)

شه قی هاته بارزانی و سأل این هو خال احمد؟

گوت جایی به ن بو (هوستانه) قال بلغوا اهالی (هوستانه)

داسیر بین لبیشانه و لتنطلق اسودها من العرین

دی چینه ناق به روار یانه سنزحف علی ارض البرواریین

دی اینین خه رجی و سالیانه و نعود منهم بالخراج و الجزية

۱ - یشیر الشاعر الی ان سمایل اغا وصل أثناء ما كان الالهالی یرقصون فعبیر عن استحسانه

جایی به ن بو (سریشمی) قال بلغوا اهالی (سریشمه)
دا بلنگ درکه قن لکونی و لتنطلق نمورها من الآجام
ناق به رواریدی چمی لنزحف علی ارض البرواریین

جایی به ن بو (هه سنیانه) و بلغوا اهالی (هه سنیانه)
دا بین قه ومی مه ردانه لینجدنا رجالها المیامین
دی چینه ناق به رواریه کی نزحف علی ارض البرواریین
دی اینین خه رچی و سالیانه و نعود منهم بالخراج و الجزیه

لبارزانی کوم قه بینه وفي بارزان اجتمعوا
پاش ته کبیرا پیک هاتینه وبعد المشاورات اجمعوا
به رواری آسی بینه علی ان البرواریین قد عصوا

سپیده یه هیشتازویه اعتلی سمایل اغا صهوة جواده
سمایل اغا سوار بیی یه یحف به کل من (هسنه سور)
هه سنه سور دگه ل وی یه (وزینده زهر) دلیله

زیندی زه ر ده بره چی یه و عبروا النهر (۲)

بی لا آقی ده ربازی یه عند تباشیر الصبح

هو دلیمنو تل هنگورا یا لقلبی من عصر ذلك اليوم!!

سوار بی سمایل آغای سورا امتطی سمایل آغا جواده

شه قی هاته (هلورا) ووصل (هلورا) لیلاً

هو دلیمنو تل خوریکی وا حسرتا! وصل (هاریکی)

زرنا ده که ت جیکی وقت الفطور

سه ر تیشته بره (هاریکی) و السرنای تصدح بانغامها (۳)

هو دلیمنو تل قی نه هاری لهفی علیه من ذلك النهار

روژ هه لات تل زیباری اشوقت علیه شمسه وهو فی زیبار

فراقین بره به ری گاری وفی (به ری گاری) توقف للغداء

۲- بقصد نهر الزاب الكبير.

۳- الزرنا (السرنای) آلة موسيقية نفخية تعمل من القصب فی كردستان.

هو دليمنوئل خه ميديا يا لقلبي الغارق في الهم
روژ هه لات تاقي ليديا غمرته اشعة الشمس الوهاجة (٤٩)
سه راف جونه ده شتيديا و بلغت طلائع جيشه السهل
شير سه ركه فتنه كه ليديا و اخذت الاسود تصعد نحو القلعة

هو دليمنوئل هيقي يسي يا لقلبي المفعم بالرجاء
زرنا د كه ت جيكه جي يي وصل العمادية وقت العشاء
شيف بره آميدي يي و الزرنا تصدح بانغامها.

عبدالرحيم به گي به روارى عبدالرحيم بگ البروارى
هه ر دو چاف له سه رى بن طارى - افقده الله باصرتيه -!
كاغه ز بو (سمايل) هنارى كتب رسالة لاسماعيل

سمايل آغا گه رده ن زه ر يا سمايل آغا الاشقر
بلا بيتن له سه ر سه ر مجيئك الينا على الرأس و العين
٤ - المخاطب هو (سمايل آغا).

دی ده بن مالو زیری زهر و ستدفع الليرة عن کل بیت.

سمايل آغا کاغه ز خوندي يه تلا سمايل آغا الرسالة
زور باش تی گه یستی يه متمعناً فيها مدققاً
سی صد میر زقراندي يه ثم امر ثلاثمائة مقاتل بالعودة

عبدالرحيم به گی به روارى عبدالرحيم بگ البروارى
هه ر دو چاف لی بن تارى - فليققده الله كلتا باصرتيه! -
جاب بوفه لا هنارى ارسل انذاراً للنصارى
هاته خه رجي زيبارى بأن الزيباريين جاؤا بطلب الخراج.

تيارى هاتنه خاره انحدر التيارية من فوق
قوتاندىن دولو نيقاره لا احاداً و لا مثنائى و لا ثلاثا
نه دو و نه سى و نه چاره يضربون طبول الحرب و يهتفون
گوت مه و زيبارى يا نه ف چاره مهد دين هذه المرة اما الزيباريون او نحن!«

۵- اعنى باعداد كبيرة

سپیده یه هیشتا زویه امتطی سمایل آغا جواده

(هه سنه سور) دگه ل وی یه والی جانبه (هه سنه سور)

سمایل آغا سواری یه و خلفه (زیندی زه ر)

زیندی زه ر له دی وی یه و الصبح مازال ولیداً

آمیدی خوار که فتینه انحر القادمون من العمادیه

نیز یک بون له قومی یه و اقتربوا من (قمری)

فه لا هاتنه به راهی یه فاستقبلهم النصاری فی الطريق

فه لا ته گبیر کری یه احکم النصاری تدبیرهم

زیباری ویز کرینه ان ینظم الزیباریون بحیث یکون

هه ر یکی یک له دی یه خلف کل واحد منهم نصرانی

سمایل آغا له به راهی یه و سمایل آغا فی المقدمة

مام بشیو له دی وی یه یتبعه (مام بشیو)

(هه سن) میره کی بحسیبه اقسام (حسن) الرجل الحکیم

سوند خاری بکتیبه

بحق کتاب الله

فان فه لا لگه ل مه لیقه

ان النصاری یکیدون لهم

(بشیو) نصرانی دیری

(بشیو) نصرانی الدیر

گه شته مام سمایل لویری

ابتدر سمایل اغا فجأة

گوتی تو بوچی هاتیه قیزی

«ما الذی جاء بک الی هنا؟»

(بشیو) به رازی خیسه

(بشیو) الخنزیر المتین الالواح

سمیل ته مه ت وه ریسه

بشاریبه الغلیظین الشبیهین بالحبل

گوت مام سمایلو بیه ریسه

صاح أمراً «مام سمایل التی بسلاحک»

گوت مام بشیو وه نینه

أجابہ اسماعیل «مام بشیو»

کوشتن نیک مه چونینه

أنت واهم فالقتل عندنا لاشیء

روس کرن له نک مه خینه

تجرید السلاح فی عرفنا یعنی سفک الدم»

گوبه نه نجیلی به قرآنی

قال «قسما بالانجیل و القرآن

توشه ش خانی (۶) نابه یه بارزانی لن تعود ببندقیتک الی بارزان

دی به مه (شیفا لیزانی) ساخذها منک الی (شیفا لیزان)

دی بی که م آرمانجانی و اتخذها ملهات لی هناک»

گوبه نه نجیلی به قورانی اجاب «قسما بالانجیل و القرآن

شه ش خانی نابه یه لیزانی لن تذهب ببندقیتی الی لیزان

پی ناکه ی نارمانجانی ولن تتلهی بها بل ساعود بها

دی به مه فه آخا بارزانی الی مسقط راسی بارزان

کولانا قومری ی ته نگه و فی ممر قمری الضیق

(بشیو) لی گرتی تفه نگه امسک (بشیو) ببندقیه اسماعیل اغا

گوت میرا کوشتن گرتیه فصرخ اننا الفنا القتل

روس کرن نه دی تی یه ولم نألف القاء السلاح

۶- الشسخانه هی البندقیه الی تدور فی سبطانها ست حلزونات. و تمتاز ببعد مداها لهذا السبب.

فه له دمینی راد مینی باغته (مام بشیو) مهاجما
خه نجه ری هه لکیشینی و استل خنجره
ملیت سمایل وه ر تینی وغرسه بین کتفی
میلا کالی دبز دینی سمایل اغا . فامتلاءت
خینی له پا خلی ده به نگینی جیوب صدزه بالدماء

سمایل دمینی راد مینی وانثنی سمایل اغا مهاجما بدوره
خه نجه ری هه لکیشینی مستلاً خنجره
ناقئ خودی دگه ل تینی و نطق باسم الجلالة
هورنگی فه له ی وه ر تینی وشق بطن النصرانی
صاقارا گه رم دپزینی فاندلق منها (البرغل) (۷) الساخن

مام سمایل راوه ستاقه توقف (مام سمایل) قلیلا
خه نجه ره هه لکیشافه لیشرع خنجره ثانیة
ناقئ خودی ایناقه نطق باسم الله و أغمده

۷- البرغل اكلة كردية - عراقية شائعة و تعمل من حب الحنطة المطبوخ مع اللحم و السمن وهي (الكسکس) عند المغاربة.

هورگي فه لهی وه ر ناڤه

مره اخري في بطن النصراني

صاڤارا گه رم بڙياڤه

فانتشر منها البرغل الساخن

(هه سنه سوري) هاڤري ڤه داڤه

فالتفت اليه (هه سنه سور)

گوت (مام سمايل) تو ديني

و قال له «مام سمايل انت مجنون؟

تو ليره ده ست هه لينی

أهذا موضوع مناسب للقتال؟

دی تو ڤي مه ڤه لينی

أم تريد ان يقضي علينا جميعا؟

تو چوتی بينياتی نا بينی

كيف لا تفكر بعاقبة ما تفعل؟

گوت مام هه سنو وه نينه

قال «مام هه سنو! الامر ليس كما تقول

ڤه ڤه خه تا من نينه

فالذنب ليس ذنبي افتح صداری و انظر

به رگیزی من هه لينه

جيوبی الملاءى بالدم

پا خلا من ته ڙی خينه

کن رجلا و بادر للقتال

مير به ده ست هه لينه

فانا وحدي هنا

من که س حازر نينه

وليس معي احد

مام هه سنی یک خه به ر	مام هه سنو) الوفی اندفع الی الامام
خوها قیته به رامبه ر	هاجما فالتقی به (خانیشو)
خه نجه ر داینا پور تاسه ر	و سدد الی قذاله طعنه
خانیشو که فته به ر	بخنجره خرج نصله من اسفل
ل بن نه رزینکی کره دره ر	تحت دقته
ده ستی ده بانئ بو کره	فانکسرت قبضة الخنجر

گوت شکه ست زیلانا خه نجه ری	قال ها قد انکسر خنجری
نه زمحتهل بیم قئی گه ری	فاصبحت عاجزا لا حول لی
چوخه نجه راهه له ی لبه رکیشا ده ری	ثم هاجم نصرانیا فانترع منه خنجره

مام (هه سنی) هه سنی	بطش مام هه سنی بکل نصرانی اعترضه
خه نجه وه کو گاسنی	بخنجره الذی کان یفعل بالرجال
هه چی گه شتی هنجنی	کما تفعل شفرة المحرث فی الارض
ناف شه را خود په سنی	فهو الشجاع المعتد فی المعارك

له وی گه هات (زیندی زه ر) و اقبل (زینده زه ر)
ده سستی لسه رکه ما خاخه نجه ر من الجهة الاخری مستلا خنجره
هه چی گه شته دابه ر یفتک بکل من یصادفه

مه لک (خه یو) کرهه وار هتف (ملک خیو) مستنجدا
له هه می لایه کی هاتنه خار فانحدر الجمیع الیه من کل صوب
وه کو گور گیت بریندار الی الحومة کالذئاب الجریحة

هو به گه لته بون گلته بون و اختلط الحابل بالنابل
ل بن گیزی به گلته بون الواحد منهم یواجه ثلاثة نصاری
سی وجوت فه له بون بل واضعاف مضاعفة
ته و زور دزی ده بون حدقوا بهه سنه سور من کل جهة
هه سنه سور له ناق ده بره بون و حصروه بینهم تحت شجرة جوز.

هو خولامت بم ده بانی نفسی فداک ایها الخنجر

طه رما پاڻي ڪولائي اڌف بالاشلاءِ الي الشعب
نه ڦرو روزا ليڪدائي فهذا هو يوم الحساب
ڪوشتومه لڪي (ليزاني) لقد صرعت (ما لڪ ليزان)
گوهه تاروڙا آخري زه ماني الافليبق اسمي في بارزان
ناقئ من بگيره له بارزاني خالدا الي آخر الزمان.

خولامت بم شير خوري نفسي فداڪ يا قريع السيوف (۸)
طه رما پاڻي ناف ڪوري فهذا هو يوم النزال.
نه ڦرو روزا گر گري اڌف بالاشلاءِ الي الطين

هاي باري باري باري الدماء تنزف و تنزف و تنزف
سپيدي هه تا ايقاري حتي المساء و حلول الظلام
روڙ ڪره شه فا تاري تجرى على الاذرع و السواعد
خين سه زيندي زهر باري و انتقل ميدان القتال الي السهول
شه ركه فته ناف نا قاري مرحى للتياري

بارک الله تباری! بارک الله زیباری! و مرحی للزیباری

پارزانی گورگیت هارن
البارزانیون ذئاب مسعورة
ده وام چه خماح دسوارن
بنادقهم مهیاءة علی الدوام
خاسمافه له نه یارن
خصوصا فی مواجهة النصاری

له شکر داخشییا خاری
انحدرت القوة
هه سنی دکه ت زیباری
وهه سنی یترنم منشدا
خه نجه رئاسنی کرمانی
حدید خنجری کرمانی
بیت وه شینی ده بانی
وهو یطاعن به

کولانا قومری ته نگه
شعب (قمری) ضیق
شه ش خاناده نگه ده نگه
یرجع اصداء رصاص الششخانه
فه لا و زیباریا جه نگه
انها حرب الزیباریین و النصاری

خه نجه ر آسنی بریتی
صرع الخنجر الفولادی القاطع

کوشتومه لکی (آشتی) ملکا من عشیره (اشوتی)

کولانا قومری راسته شعب (قمری) منبسط

خین سه ره ردی بی ماسته والدم متختر علی ادیمه

بارزانی ییت مای پازده بقی من البارزانین احد عشر

خولامت بم شیر خوری نفسی فداک یا قریع السیوف

که له خ که فته ناف کری الجثت قد تمرغت فی الطین

هه سنی نه مانه چوری ولم یعد (لهه سنه) مفر

کولانا (قومری) کیره شعب قمری منحدر

شه ش خانا لیره لیره و بنادق الششخانه تلعلع و تلعلع

هه وارا مه یادیره و النجدة عنا بعیده

کولانا قومری ده شته شعب قمری متظامن

هه سنه سور سمبیل په شته و شاربا (هه سنی) مشذبان

بارزانی بیت مای هشته بقى من البارزانيين ثمانية

کولانا (قومری) تارى شعب قمرى مظلم

خه نجه را خين لى دبارى الدم يتقطر من الخناجر

هاتنه فه لازيبارى حين كر الزيباريون على النصارى

کولانا (قومری) پانه شعب (قمرى) منبسط

شه ش خاناه ده نگ فه دانه اصداوه ترجع دوى الشسخانه

بکوژن به روارى وفه لانه الا افتكوا بالبرواريين و النصارى

کولانا (قومری) بداره شعب (قمرى) مشجر

خين سه ره ردى چو خاره الدماء ساحت على الارض.

وه كوچو كو روباره سيلان الانهر و السواقى

بارزانی بیت مای چاره لم يبق من البارزانيين غير أربعة

شمال القرية مشجر

سه رگا گوندى بداره

اطبقوا على (هه سن) بجمع كبير

ل هه سنى كره زباره

تألبوا عليه مرة اخرى

بى وه ر هاتن دوباره

هه سن د خينى گه فزى كه فته خاره فسقط مضرجا بدمه

الملحق الثالث.

القصيدة الدينية

تعريف بالقصيدة

في فصول الكتاب الاولي نوهنا بهذه القصيدة الطويلة التي تتالف من (٩٥) بيتا ثلاثي التصريع و تكلمنا عن ظروف نظمها و تاريخه. وهي في الواقع لا تخرج عن نطاق التشقيف الديني و الاخلاقي تبداً بذكر صفات الله . و الخليقة و سقوط ابليس و محاولته اغراء البشر بالمعصية. و الجهود الالهية المبذولة في سبيل احباط احابيل الشيطان و انقاذ البشر من احابيله و اغراءاته. ينتقل الناظم بعد هذا الى تذكير بني قومه بعذاب الاخرة مع لزوم التمسك باهداب الفضيلة مذكرا بعذاب جهنم و ما سينجيه الخاطيء يوم القيامة و كيف انه سيصلى نار جهنم و ينوق صنوف العذاب الابدى فيها ثم ياتي الى وصف يوم الحساب و الدينونة يفتح سجل اعمال كل شخص و تجري محكمته بحضور من الملائكة و غيرهم من الصالحين . و يختم الناظم قصيدته باسداء النصيحة المعهودة للناس باتباع سبيل الخير و اجتناب المعصية. و الدعاء و الاستغفار. مع اثبات تاريخ نظم القصيدة . (١٢٥٨) هـ .

استعموا الى الحديث الشيق

انتم يا ذوى السمع

اياكم ان تنسوا الله

گوہ بدہ نہ بہ حتی خوش

گہ لی کہ س صاحب گوش

خودی نہ کہ ن فراموش

نه گه رجوان نه گه ر پير

شبابا كنتم ام شيوخوا

كه سي خودى بگه ت ژبير

من ينس الله

قيامه تى دى بيت ضرير

يصب بالعمى يوم القيامة

كه سي خودى نه ناسى

من لم يؤمن بالله

رون نابى قه لبي قاسى

لن يضىء النور فى قلبه

حاصل نابى خلاصى

ولن يتحقق له الخلاص

خالق يكه بى هه قاله

خالق الكون مفرد. ماله شريك

نه ماننده نه مثاله

ولا مثال. ازلى هو

نه مردنه نه زه واله

حى لايموت. لايزول.

نه ماننده نه نظيره.

لامثيل له ولا نظير

نه شريكه نه مشيره

لامشير له ولا شريك

نه معينه نه نصيره

لامعين له ولا نصير

يا رب تو زوری بلندی

رہی انت جد رفیع

بی مثال و مانہ ندی

بلا مثال ولا نظیر

بو تہ نینہ چون و چہ ندی

تجل عن الوصف بالکم والکیف

ژئی چونی تیت خہ بہ ر

فمن ناحیة (الکیف)

ئہ و نہ جسمہ نہ جہ و ہہ ر

انت لست بجسم ذی ابعاد او جوہر

نہ عہ رہ ضہ نہ بہ شہ ر

انت لست کالبشر

رہ وانینہ اتصال و انفصال

انہ الخالق الفرد

منزہ ہہ ژمردنی

المنزہ عن الموت

ہہ م ژخہ وی و خارنی

وعن النوم والطعام

نہ و خالقه بتنی

ایہا المعبود ذوالجلال

بومہ عبودی ذوالجلال

لم یؤثر عنک اتصال و انفصال

دگہ ل عالہ ما شبہی اظلال

مع العالم الذی ہو کالظلال

رہی توی فہ ردی وحید

الہی انت الودھ

یک لحظہ نابی بعید

لا تبتعد لحظة

تہ قرہ ب تری تہ زحہ بل الوریڈ

انت اقرب من جبل الوریڈ

رہی تو شاہی متین

الہی انت الملک القوی

ایجاد کر زاقا مہین

موجد الكثير من الصور

چہ ند صورتہ تیت مظہر شرین

من الماء المہین

خودی ہہ نہ حہ فت صفات

لہ صفات سبع

قہ دیمن تہ و وہ کی ذات

وہی لذاتہ قدیمات

یک علمہ یادی حہ یات

اولہا العلم بالاشیاء و ثانیہا الخلود

یک قدرہ تہ یادی بیستن

ثم القدرة ثم السمع

یک ارادہ یہ یادی دیتن

ثم الارادة والبصيرة

سابعی وان آخفتن

و سابعتهما النطق.

که لامی وی دوره ژحه رف و ده نگا کلامه منزه عن الحروف والصوت

ذاتی وی منه زه هه ژته ثلیثا فرنگا ذاته منزّهة عن تثلیث الافرنج (۱)

مقه ده سه ژهندي نه لوان وره نگا وهی اقدس من الصفات والالوان.

ژهندي جمله ی ممکناتان من جمیع الممكنات

ژجه واهر وه زه راتان من المجواهر والذرات

تیکدا مه ظهرن بوصفاتان کلها مظاهر لصفاته

گوت یا هه مو جسمه که ن توجانی قیل أجمع جسدوات الروح

گوت یا هه مو داره که ن تو بانی قیل أجمع بیت و انت البانی

گوت یا هه مو شه هره کن توخانی قیل أجمع مدینتو انت الحاکم

باری بو که نزامه ستور أظهر الباریء الكنز المدفون

بطون گیرا بظهور أظهر الباریء الشی الخفی

اظهار کر عاله مه ستور أظهر العالم المستور

۱- یشیر هنا الی عقیده التثلیث عند المسیحیین الذین یرون فی (الله) ثلاثة اقانیم وهی الاب و الابن و الروح القدس.

اظهار کر ژبطونی

أظهر من المستور ما بين

ما به بينا كافي و نوني

(الكاف والنون) (٢)

عالمه م ايننا بيروني

اظهر وجودية العالم

ايجاد کر بوی طه رزی

أوجد ها على هذا الشكل

ژبو بروزا که نزی

کی يظهر الكنز المدفون

نه و دزائیت حکمه تاره مزی

فهو العارف بحكمة الرمز

ژحالی دی خه به ردهم

أني لاخبر عن واقع الحال

اول اظهار کر عالمه

خلق العالم اولاً

آخر ايجاد کرادم.

ثم خلق آدم اخيراً

آده م ايننا وجودی

أني لاخبر عن واقع الحال

فرمان کره مه له کیت شهودی

جاء بآدم الى الوجود

بو آده می هه رنه سجودی

وامر الملائكة ان «اسجدوا لآدم»

٢ - الكاف و النون هي (کن) عنی فعل الامر من مصدر الكينونة.

ته و ان بهست ته و خه به ر أطاع الملائكة الامر

که س ژامری نه چوده ر ولم يتخلف منهم أحد

الا ابليس به دنظره ر غير ابليس.

فرمان کر شاهي وه دود أمر الرب العطوف

دگه ل ابليس مردود ابليس الرفض

ته بوجی نه بر سجود «لماذا لاتسجد أنت لادم؟»

حجته ت اينه له عيني أدلى اللعين بحجته قاتلا

ته زچی ترم بيه قيني انا لاشك افضل منه

ته زنار يمه اوطيني فوجودی من نار وهو من طين

ته و دگه ت قالو قیلا و أسهب في القول و غالی

فايده نه داده ليلا ولم تكن حججه ذات جدوى

ته و گه ریا بوژذیلا و عاديجر اذیال الذل والخيبة

أصابت ابليس الذلة

ابليس كه فته ذلتى

و طلب من الله مهلة

کرد عايا مهله تى

حتى يوم القيامة

حه تى روزا قيامه تى

لم ينكر الله عليه ذلك

خودى ته و نه كر مه حروم

قال لك هذه المهلة يا ظالم

گوت منتظر به يا ظه لوم

الى ذلك اليوم المعلوم

حه تى روزاوه ختى مه علوم

وعند ما تبدل الحال

حال كو گه رياسه ره نگون

وظهر السرالمكتون

ظاهر بوسرا مه كتون

بدالملعون كافرا

هه ر كافر بوته و مه لعون

جدالملعون فى عمله

ملعون مجد بولكارى

قال مقسما بعزة البارى

سوند خار بعزه تا بارى

«انى ساجر البشر الى النار».

ته ز دى انسانا كيشمه نارى

دی وان کیشمه غه ریر قی سوف اغرقهم جميعا
دی رو نمه سه رطه ریقی سوف اکمن لهم فی الطریق
هه می ره نگاری به مه حه ریقی واقود اقدامهم بكل وسیلة الی الحریق

خطاب کر ره بی عزه تی خطاب الباری تعالی
دگه ل مستحق له عنه تی ذلک الی استحق اللعنة
نه زدی لوان که م رحمه تی «انی لعبادی راحم».

نه گه ربکه ن ذله تی اذا ارتکبتم المعصیات
هندی بکه ن ته و به تی فتبتم عنها و استغفرتم
نه زدی لی که م مه غفره تی فالله سیصفح عنکم

هه رکی کوسه ر که ش بیت ومن یبقی منهم علی ضلال
شبهی ته دی رو ره ش بیت سیسود وجهه مثلک
حه قی وی دی آته ش بیت ویكون جزاؤه النار

لما أطل هذا اللعين	نه و مه لعون به د فعال
ألسىء النقيبة والخصال	بى نه ده بى بى خصال
وأكثر الكلام	نه و چه ند دريژ كر مقال

أطل القول مع الملك المجيد	دريژ كر دگه ل شاهى مه جيد
ذاك الابليس الطريد	نه و ابليس وى مه ريد
الذى ظل وحيدا	ژشه ريكان ماى وه حيد

بسبب مسألة الوحدة	بسه به بى وه حدتى
ارتكب المعصية	بويه مستجه قى له عنه تى
واستحق اللعنة	نه و گه ربا بويه سه ر مه عصيه تى

عندما لم يقتنع ابليس	ابليس كونه بو قانع
وعارض امر الله	ژنه مرى خودى بو مانع
لعنه الملك الصانع	له عنه ت لى كر شاهى صانع

نه و بوبمه نعا عه جول استعجاله في رفض امر المولى

فرمان نه كر نه و قبول وقف امامه عقبه

ژمه ر ته بي گه ر يا عه زول فاسقطه عن مرتبه

شيطان كونه بر سجود عندما رفض الشيطان السجود

فرمان كر شاهي وه دود امره الرب الودود

خارج بيه يا مردود بان «اخرج يامنبوذ».

خارج بيه ژجه نه تي اخرج من الجنة

يان ژ عثمان يان ژ رفعه تي من السماء. وانزع عنك ثياب الرفعة

نه ف ره نكه مه رجه عا آيه تي كذا كان قصد الآية

لازمه لسه ر عه بيذا واجب على العباد

قبول بكه ن نه مري سه يدا ان يطيعوا امر خالقهم

دانه بن ژ زمرة يا مه ريذا كي لا يصبحوا في زمرة المنبوذين.

نه ز له و ده که م فی قصه تی

قصدی من هذه الرواية

هه ر که س گوه بده تی

ان يعتبر بها

بخو بگریت عییره تی

کل من يسمعها

نه فسائه ماره بالسوء

النفس امارة بالسوء

هندي مهلهت بدهن له دو

كلما فسحت الطريق لها

ته و به ناکه ت زوبه زو

تعذر عليها ان تتوب.

زو به رابه ژقی نه ومی

عجل. اصح من نومک

ژنه فسا خوبکه له ومی

وانب^{۳۶} نفسک

ژخالقی بکه شه رمی

و اخجل من الخالق

ژخالقی بتنی

من الخالق وحده

بترسه ژ مرنی

فلتکن خائفا من الموت.

ته رک بکه فی دنی

أهجر الدنيا.

ته رک بکه دونیای

أترك متاع الدنيا

بترسه ژ لقانی

وأخس ساعة اللقاء

به ری خوبده فه نای.

وواجه الفناء

تو به س بیه مه غروره

كفاك تكبراً و غروراً.

سه فه راته زورا دوره

فالسفر طويل جداً

مه نزلاته فه بری کوره

و منزلک اللحد العمیق

مه نزلاته فه بری ته نگه

منزلک القبر الضیق

تو بزانه. نه و چی ره نگه

فکر بأية صورة ستكون

بی هه وارو بی ده نگه

حيث لا جدوى من استغاثة أو نجدة.

بی ده نگو بی هه واره

لانداء ولا نجدة ترجی

چار کنار لی دیواره

أطرافه الاربعة جدران صماء

ته ژی دوشکو ماره

تملاؤه العقارب والحیات

گافاته مام قه شاری

ما أن توار اللحد

دی هیته سه ری ته هشیاری

حتى يعود الى الذهن شعوره.

دی نازل بن قاصدیت باری

ويهبط اليك رسل الباری

گافاته تینه شهودی

عند الاستجواب

دی ته را که ن حالی قعودی

وانت جالس

سؤال د که ن ژته مه قصودی

ستسأل عن القصد والحال

چه مه قصودی نه و دی قه صه د که ن

ما هو مقصودهم منك

سؤال خالق أحد که ن

سيسألونك عن الله الاحد

هم م پرسانه بی نه حمه د که ن

و عن النبي أحمد ايضا

نه گه ر جواب نه بیت سه دیده

ان لم يكن جوابك سديدا

گوزرا وان بیم چه دیده

فستنال منك رما همم الفولاذية

قالب دکه ت قه دیده

و سيقطعون جسمك أوصالا

گوزرا وان بيم زور کوباره
أقول - ان رماهم العظيمة جداً

که ر له جيا يا بده ن یک جاره
لو مست الجبال مرة واحدة

دی که تن توز و غوباره
لتصاعد التراب و الغبار منها

نه و دی مينيت بوی عه يشی
سببقی كذلك بانسا

قه د نامينيت چي خوشی
ولن يجد سعادة قط

ژ فراشا آته شی
و على فراشه الملتهب ناراً

چه آته شو هه م گوری
حيث النار اللاهبة

مه له ک وی له قه بری خوری
ویزمر الملائكة داخل القبر

حه تی ته نیشت تیک په ری
حتى تدخل الاضلاع بعضها في بعض

نه و مه يت وهی بی مه فه ر
المتوفى الذى سدت بوجهه

تا قه ت نا که ت بيته ده ر
جميع المنافذ لا يقوى على الخروج.

دی له نیک مينيت کوری که ر
انه اعمى ابکم

ناقیت وان بییم به ته فسیر

ها أنا إذا أشرح أسماء هم

یک منکره یک نه کیر

أحدهم (منکر) و الآخر (نکیر)

یان مبشر هه م به بشیر

و ثم (المبشر) و ثم (البشیر)

جمله ی وان چار اسمن

هم أربعة بالاسماء

مسه مایی وان دو جسمن

لكن المسمى جسمان

تیکدا اموات دو قسمن

كذلك الاموات فهما جسمان

نه و مه له کیت صاحب که رب

عندما يتولى هؤلاء الملائكة

گافا لمه یتى ده ن ضه رب

الفاضبون ضرب الخاطيء

هه وار دی چنه مه شره قومه غره ب

ينتشر صياحهم شرقاً و غرباً

دی گولی بیت ده نگاوان

وصوتهم يسمع

خه لقی عه رد و عاسمانان

في السموات والارضين

عه یری جن و انسانان

ناهیک بالانس والجن

گه ر لگوھی وان بده ت اذا ماسمعوا ذلك الصياح

دی بیته ترسو هه بیه ت فسیر کبهم الخوف والهلع

ایمان دی بیت بی منه ت ویدخلون فی دین الله دون تردد

گا قائمه له گ لی دخوری عندما یز مجر الملائک

کافر دی له جه وابی جه یری یحترار الکافر فی الجواب

دی ههالا ادری. ویتلعثم و یقول «هاها لا ادری»

نه گه رجه و اب سه دید بیت و عندما یكون الجواب صحیحاً

نه زمان دی لی فه صیح بیت یصبح اللسان فصیحاً

حالی وی دی مه لیح بیت یتبدل الحال الی الافضل

جه و ابا دروست دی نه و بی والجواب الصائب هو أن یقول

بیژیت الله ره بی الله ربی

و محمد نبیی. و محمد نبیی

و أن الاسلام ديني

و الاسلام ديني

و القرآن امامي

و الكعبة قبلتي

و الكعبة قبلتي

و القرآن امامي

والمؤمنون اخواني

و المؤمنون اخواني

والمؤمنات اخواتي

و المؤمنات اخواتي

و ابراهيم الخليل أبي

و ابراهيم الخليل أبي

كأفاته مام بوجه واب

ما أن يفرغ من الاجوبة

رغه يبي دي هيت خطاب

حتى يأتي خطاب من الغيب

عه بدي من گوت ياصه واب.

«لقد نطق عبدي بالصواب»

عه بدي من گوت ياحه قى

عبدي قال الحق

بورا بيخي فراش واسته بره قى

فأفرشوا له فراشاً من استبرق

دگه ل سندس و بال به بقى

مع السندس والنمرق

ولحسن الطالع و السعد

ژیمنا طالع و فه له کا

يأتي خطاب للملائكة

خطاب دی هیت بومه له کا

«افسحوا لعبدی و افتحوا له النوافذ»

بوعه بدی من قه که ن کوله کا

افتحوا له ابواب الجنة

کوله کافه که ن دجه نتي

الامر حياً بريح الرحمة

خوش بیت بینا رحمه تي

- حيث المرء لا يعانى أو يقاسى

دانه بینیتن زرحمه تي

بعد نهاية المقال

پاش کو بریانه و مقال

يتقلب الحزن الى سرور

له بوعه بدی خوش بو حال

ويقصد العبد أهله

نه و دی که تن قه صدامال

لكن الملائكة يقولون له

دی بینه وی مه له که

لا تفعل ذلك ابداً

عه بدوتو وه نه که

لاتذهب الى بيتك و اهلك

قه صدا مالا خونده که

قه بری ته دی بیت آقا

فقبرک سیکون عامراً

میقداری دیتنا چاقا

علی کر الازمان محتفلاً به

بنقه وه کو بوکوزاقا

کما فی لیلة زفاف مستمرة

نه ف نه ظمه نه ظما جدیده

لیس هذا النظم بالنظم الجديد

شو بهت وه عدو وه عیده

انه من قبیل الوعد و الوعید

اقتدا بکه لامی مه جیده

اقتداء بكلام الله المجید

نه گه ر عه بیك تیدا بی

ان كان فیها عیوب

که س یارو وبرا بی

فأملی من اصدقائی و اخوانی

ذکر نه که ت بخرابی

ان لا یذکروها بسوء

نه گه رچه ندیش خراب بی

و ان كان نظمها سیئا

حه قی وی عیتاب بی

وفیها ما یتوجب النقد

تو بیبزه صه و ابی

فقل أنت الصواب.

نه ظم چه نداسه قيم بى

اذا كان النظم سقيماً

ناظرته كه رحه ليم بى

فانه سيسلم من الطعن

دى ژ طه عنى سه ليم بى

اذا كان الناظر اليه حليماً

نه ظم نه كه ر بره واج بى

أما اذا كان حسناً ورائجاً

ناظه ر نه گه ر به لجاج بى

فانه لاشك سيفقد قيمته

بى شك نه و دى حه راج بى

اذا كان الناظر فيه ذا لجاجه

ژ هيجهه تى ده م خه به ر

واما قولى عن العام الهجرى

سالا جارى بوقه ده ر

فعامنا هذا الجارى

رابرى بو له فظاعه مفه ر

ضمن لفظه عمفر

جارى بيون چه ندسنون

مضت سنون عديدة

ژهيجهه تى رابرى بون

على العام الهجرى

حاؤ راء و غه ينونون

حاء و راء و غين و نون

ره بی توی غافری
الهی انت الغافر
آزبکه ی شاعری
الا اغفر لهذا الشاعر
ژعه زابا ناگری
و نجه من عذاب النار.

ره بی توی راحمی
الهی انت الرحیم
خه لاص بکه ی ناظمی
انقذ هذا الناظم
روزا نه خذا ظالمی
عند حساب الظالمین

بچه قی سوره تا قافی
بحق «سورة قاف»
هم سه به بی فی ایضافی
و بسبب هذه الاضافة
مه خه لاص بکه ی ژخه وفی
نجننا ربی من الخوف.

ره بی تو شاهی مه تینی
الهی انت الملك القوى
مه خه لاص بکه ی ژله عینی
احمنا بجاهک من ابلیس
وه قتی کوناقی تینی
عند النزاع الاخير

وه قتی نه زعاسه ر که راتی عند سكرات الموت
ره بی توبده راحه تی امنحنا یارب راحه
مه خه لاص بکهی ژ زحمه تی وانقذنا من الام الاحتضار

أومید هه ره به عه بدا عبیدک دوما یاملون
ژ لطف و اکراما سه یدا بلطف و کرم المولی
آزا بکهی ژقه یدا لتحریرنا من قیودنا

أومید هه به عه بدی غه ریب عبدک الغریب یتفاعل
هیقی کاره به ندی غه ریب عبدک المسکین یرجو
بوره حمه تاره بی قه ریب رحمة الرب القریب

ناق دی کهم به اعلام ساکشف عن الاسم
ببه یا نوهه م کلام بالبیان و الکلام
(عه بدی) مضاف بال (سلام) انه (عبد) مضاف الی (سلام).

نه گدر بییژیت سائل

واذا قال سائل

نه ف اسمه ناییت کامل

الاسم ليس بكامل

قه یداوی نابت داخل

ولا يدخل القيد

مه دفعه تن نه و مستل

فبحكم المجاز المرسل

قه یداوی دی بیت داخل

سيصبح هذا الاسم كاملاً

بحكمي مه جازي مرسل

ويدخل القيد

نه و خالدی زیباری

انه الخالدي الزيباري

هینی ده که ت ژ باری

الداعي من الباري

آزابکه ی ژ ناری

حمایته من النار

خالدیمه بطه ریقه ت

انا خالدي الطريقة

زیباریمه بعه شیره ت

زيباري العشييرة

بارزانیمه بمسکه ن قه ریبه ت

وقرية بارزان مسقط رأسي

ره بی آزابکھی عه بدی طالح

الهی اغفر لعبدک الطالح

عه فو بکھی مریدی صالح

وأعف عن المرید الصالح

بی حورمه تی النبی الفاتح

بحرمة نبیک الفاتح

پی ره ش

فهرست الاعلام

۱۵۱	ابراهيم ره شافى
۱۳۱	ابراهيم سه قره ي
۱۳۸	ابراهيم قادر سبرى
۷۵	ابراهيم ملايسكى
۴۴	ابراهيم (اغا) هه رنى
۳۱	ابن خلدون
۵	ابو پرشنگ
۵۰، ۲۳	احمد اغا
۱۴۲، ۸۳، ۹، ۴	احمد البارزانى (لشيخ)
۱۶	احمد بدبرى
۸۱	احمد (اغا) بيروخى
۱۰۲، ۸۱، ۸۰، ۷۵، ۶۷، ۶۵، ۶۴، ۶۳، ۵۶، ۵۵، ۴۹	احمد (اغا) بيرسيافى
۱۳۹، ۱۳۸	احمد حاجى امين عقرواي
۱۳۰	احمد شيخيل
۳۲	احمد عثمان (دكتور)
۱۲۴، ۱۱۸	اسعد پاشا الدرزى (امير اللواء)
۴۲	اسكندر هه رنى
۴۲	اسماعيل اغا
۱۲	اسماعيل البرزنجى
۱۳۸، ۱۳۶	اسماعيل (اغا) شكاك (سمكو)
۱۲۴	اسماعيل عمر زال
۱۵۰	اسماعيل الصفوى (الشاه)
۷۳	اسماعيل (ملا)
۸	الاشعري (ابوالحسن)
۱۴۰، ۱۳۹	اغا بطروس
۱۴۴	امين افندى القرداغى
۹۸	امين عال بدرخان
۱۲	انور المائى
۷۵	اوديش سيلكى
۱۳۷	ايسفولسكى
۱۵	اوغزبىك

حروف - ب -

۴۲، ۴۱	بابیرگرافی
۲۷	بازاین زه ریه
۷۵	بدرخان بناقوکی
۷۲، ۳۲	بدرخان (بک) البوتانی
۹۶، ۹۵، ۹۴، ۸۹	بهاء الدین النقشبندی (الشیخ)
۱۳	بهاء الدین نوری
۲۷	بیروت (اغا) هرکی

حرف - پ -

۱۹۵، ۵	پی زه ش
--------	---------

حرف - ت -

۲۴	تاج الدین النقشبندی (الشیخ)
۴۲، ۲۱	تترخان (الی)
۷۴	تتو
۱۴۴	تحسین افندی
۱۰۴	توفیق آغا هرنی

حرف - ث -

۸۶	ثریا (بک) بدرخان
----	------------------

حرف - ج -

۲۲	جان فییه (الاب)
۱۳۷، ۹۹، ۸۳، ۶۰، ۴۵، ۳۷، ۲۰، ۵	جرجیس فتح الله (للحامی)
۱۳	جلال الدین الرومی
۳۲	جلیل جلیلی
۱۹۷	

۷.۶	جميل روزياني (ملا)
۵	جهاد اسماعيل بارزاني
۱۲۲	جورج (الملك)
۱۶	جوهر آغا النقبوکی
۱۳	جيمس ريچ

حرف - ج -

۵	چرخو ماميسکی
---	--------------

حرف - ح -

۱۰۴، ۸۱، ۸۰، ۷۸، ۷۷	چاچک چمی
۱۰۷	حاجی بدری سندی
۱۴۴	حاجی پیرداود آغا دره یی
۶۷، ۶۶، ۶۴	حاجی حیدر
۱۰۴، ۱۰۲	حاجی دوری
۷۹	حاجی (آغا) زیناری
۹۶، ۹۵، ۹۴	حاجی عبدالعزیز آغا
۵۵	حاجی ماميسکی
۶۵	حاجی آغا هرکی
۱۱۶	حادی
۹۳، ۷۸، ۷۷، ۷۱، ۷، ۶	حسن آغا
۱۶	حسن الرشواني
۵	حسکو هاميسکی
۱۳۰	حسو
۱۲۹	حسین بارزانی
۱۴۴	حکمت افندی

حرف - خ -

۲۷، ۲۵، ۱۸، ۱۵، ۱۳، ۱۲، ۱۰، ۶، ۳	خالد (مولانا)
۵۹، ۳۳، ۳۱	
۱۹۸	

خالدمو
خليفة
خوشوى سيلكى

* ۷۳
۶۵،۶۲
۱۳۶،۱۳۳،۱۱۶،۱۰۲،۸۱

حرف - د -

داؤد پاشا
داؤد بيانى
درويش صوفى عبدالله
الدملوجى (صديق)

۱۶
۵۱
۱۴۶،۱۳۹،۱۳۸
۱۴۶،۱۴۵،۱۴۴،۱۴۳،۹۵،۲۵،۱۸،۱۶،۹،۵،۴

حرف - ر -

راسپوتين
رجب مل هسنى
رسول ساكى
رشيد لولان (الشيخ)
رقية (بنت) احمدأغا
رهشى
روؤف

۱۳۷
۱۱۰
۷۳
۸۳،۸۲
۵۰
۶۳،۶۲
۱۰۸

حرف - ز -

زبير بلال اسماعيل
زبير چاربوتى
زبير درویش
زبير راسعینى
زهرى
زينوك هرکى

۱۶
۲۴
۵۱
۱۳۳،۵
۱۰۳
۸۲

حرف - س -

۱۹۹

۱۰۲	سارم
۸۸	سعاد
۱۴۳	سعید (پاشا) دیار بکری
۱۳، ۱۲، ۱۱	سعید (پاشا) سلیمان پاشا
۱۴۳	سعید (بک) عبدالله رواندوزی
۱۳۹، ۱۳۸، ۱۳۳، ۱۳۲، ۱۱۶، ۱۱۵، ۸۱	سعید ولی بک
۴۱	سلطان (آغا) بیرسیاقی
۱۳، ۱۱	سلطان عبدالله الدهلوی
۸۱	سلیم (آغا) شیقی
۱۲۴	سلیم گورگقئی
۴۱	سلیمان سلطان
۱۴۷، ۱۴۵، ۱۴۳، ۱۴۲، ۱۲۸، ۱۲۶، ۱۲۴	سلیمان نظیف
۱۴۰، ۱۰۲، ۷۸، ۷۷	سلیمان وسمان آغا
۸۸	سمیاء
۷۴	سیتو

حرف - ش -

۱۳۴	شجاع الدولة
۲۶، ۲۵، ۱۶، ۹	شرفخان البدلیسی
۶۳	شریف آغا گوران
۹۸، ۸۷	شریف پاشا (الجنرال)
۱۲۷، ۱۱۵	شریف ملاحسن
۱۳۹، ۱۲۲، ۱۰۸، ۱۰۷، ۸۹	شمعون بنیامن (الجاتالیق)
۵۵	شیخومامیسکی

حرف - ص -

۷۳	صلح بیبی (ملا)
۴۹	صالح سلطان
۱۳۸	صالح عقروای
۱۳۳	صالح مرادخان برادوستی
۲۰۰	

۹۸، ۵
 ۱۲۶، ۱۲۵، ۱۲۴، ۱۲۰، ۱۱۹، ۱۱۸، ۱۱۰
 ۱۳۴

صالح محمود بارزانی
 صفوت بک (القائمقام)
 صفی الدین بهادر (الشاه)

حرف - ط -

۱۳۳
 ۱۳۷، ۱۳۳، ۱۲۶، ۹۷، ۹۴، ۹۳
 ۸۰، ۵۹، ۲۵

طاهر راسعینی
 طه محمد صدیق نهری
 طه نهری (سید)

حرف - ع -

۶
 ۱۱۴
 ۸۲، ۸۱
 ۸۱
 ۱۱۶، ۱۱۴
 ۴۹
 ۱۳۱، ۱۳۰
 ۱۳۳
 ۵۱
 ۲۷
 ۴۷، ۴۲
 ۳۵، ۳۴، ۳۳، ۳۲، ۲۸، ۲۷، ۲۵
 ۹۷، ۹۵، ۹۴، ۹۱، ۸۸، ۸۵، ۸۴، ۹، ۴
 ۱۰۳، ۱۱۰، ۱۱۸، ۱۱۹، ۱۲۰، ۱۲۴، ۱۲۵، ۱۲۶، ۱۳۲
 ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۴۲، ۱۴۳، ۱۴۴، ۱۴۵، ۱۴۶، ۱۴۷

عبدالله پاشا
 عبدالله پاشا (الفریق)
 عبدالله حسکو
 عبدالله رزه‌ی
 عبدالله (آغا) زیباری
 عبدالله سلطان
 عبدالله سیری
 عبدالله عقروای
 عبدالله گوج
 عبدالله ملا
 عبدالله (آغا) هه رنی
 عبدالسلام الأول (بارزانی)
 عبدالسلام الثانی (بارزانی)

عبدالرحمن افندی عقروای
 عبدالرحمن بک بدرخان
 عبدالرحمن (ملا)
 عبدالرحیم بک برواری
 عبدالرحیم ملا عبدالله

٨٥	الحميد الثاني (السلطان)
١٢٦	بدرالرزاق بك
٨	بدرالعزيز آغا
١٤٤	بدرالعزيز بك (القائمقام)
١٤٣	بدرالغنى افندى
١٣، ١٥، ٨	بدرالقادر الكتيراي
١٢٥، ٩٨، ٨٧، ٦٥	بدرالقادر النهري
١٥	بدرالكريم الكيلانى
١١٨، ٩١	بدرالمنعم الفلامى
١٥٢	بدرى بيكولى
٩٨	بدرى خزال
١٤٥	بدرى (آغا) مزورى
٨٥، ٧٢، ٦٥، ٥٩، ٣٢، ٣١، ٢٨، ٩	بدرالله نهري (الشيخ)
١٢٧، ٤٢	عثمان آغا
٦٤	عثمان ايسومرى
١٣	عثمان بك الجاف
١٢	عثمان الجليلى
١٥٥	عثمان (آغا) الزيبارى
١٦	عزو (آغا) الضفتى
١٣٩، ١٣٨	عزيز گوهار
٤٩	عزيز سلطان
١٣٩	على احسان پاشا
٨٧	على بدرخان بك
١٧، ١٦	على رضا پاشا اللاط
١٢٩، ٧٨	على فقى عبدالرحمن
١٣٩، ١٣٨	على مح
٨٢	على نافشارى
٧	عمرين عبدالعزيز (الخليفة)
١٥٤	عيسى سيلكى

حرف - غ -

۸

الغزالی (الامام)

حرف - ف -

۱۳۲

فاخر سورچی

۱۳۱

فارس آغاز بیاری

۷۷، ۷۶، ۷۱، ۵۱، ۴۹، ۴۸، ۴۷، ۴۲، ۴۱

فتاح آغا هرنی

۷۸

فزیج بیدارونی

۱۳۶، ۳۳

فق بابکر اسماعیل

۹۴، ۸۱، ۷۸، ۶۷، ۶۶، ۴۲

فقی عبدالرحمن

۱۲۷، ۱۱۵، ۱۰۶، ۱۰۲

ف (فاسیل) نیکییتین

۱۰۳، ۱۰۱، ۹۳، ۹۱، ۸۸

۱۴۶، ۱۳۷، ۱۳۶، ۱۰۶

فلهم (الثانی) الامراطور

۱۳۵

حرف - ق -

۷۵

قاسم آغا

۱۴۴

قاسم حسن

۵۷، ۳۶

قاسم ملا

۱۳۱، ۱۲۷

قادر عثمان آغا

۱۳۹، ۱۳۶، ۱۳۱، ۱۳۰، ۱۱۱، ۱۱۰

قادر سیری

۸۲

قورتاس

۶۹، ۶۸، ۶۷، ۶۶

قیوم السورچی

حرف - ک -

۱۲۶، ۸۸

کاوس قفطان

۶۳

کاویس آغا

۱۴۰

ککشار میرگه سوری

۲

کندال

۲۰۳

۱۰۰

کنعان آغا هه رنی

حرف - گ -

۸

گیوم (الفريد)

حرف - ل -

۱۴۲، ۱۲۵

۶

لفروک
لونگریک

حرف - م -

۸۲، ۸۱

مام آغا

۵

مامه کانیادیری

۱۰۲

مامل

۶۴، ۶۳

مالخوشاندیری

۸۵، ۸۴

مدحت پاشا

۸۶

مدحت بدرخان

۶۹، ۶۶، ۶۵، ۶۴، ۶۳، ۵۹ محمد (الشیخ) احمد الکبیر السورچی

۶۷

محمد امین بایسیقی

۶

محمد امین زکی

۶۴، ۶۲، ۵۹، ۵۷، ۵۱، ۴۹، ۴۲، ۴۱، ۴۰، ۳۶

محمد (الشیخ البارزانی)

۱۲۷، ۱۰۷، ۹۵، ۹۳، ۸۳، ۷۳، ۷۰، ۶۸

۱۰

محمد بهاء الدین البخاری

۶۵، ۶۴، ۶۲، ۶۱

محمد حافظ سورچی

۵

محمد خاب بیی

۱۳، ۱۲، ۱۱

محمد الخال

۷

محمد رشید پاشا

۹۳، ۷۸، ۷۷، ۷۶، ۷۱

محمد (آغا) زیباری

۵۱

محمد شرا

۸۰، ۷۴

محمد شریف لولان

۲۰۴

۶۷	محمد شیخ یزدین
۱۴۵	محمد (بک) صالح بک مزوری
۹۷	محمد (پاشا) الصابونچی
۱۴۲	محمد صدیق بارزانی
۱۰۷، ۸۱، ۷۷، ۷۴، ۷۳، ۷۰، ۶۹، ۶۱، ۶۰، ۵۹	محمد صدیق نهری
۱۵	محمد علی الکبیر
۱۱۰، ۱۰۱، ۱۰۰	محمد فاضل پاشا داغستانی
۵	محمد قورتاس لیره بیری
۱۸، ۱۵	محمد (پاشا) کور
۱۱۰	محمد مل بیانی
۱۴۲، ۱۱۰، ۱۰۷	محمد هوکی
۱۷	محمود پاشا اینجه بیرقدار
۱۲، ۶	محمود (پاشا) بابان
۱۵	محمود الثانی (السلطان)
۳۲، ۹	محمود الحفید (الشیخ)
۱۴۵، ۱۴۴	محمود (الخادم)
۱۲۴	محمود شوکت پاشا
۱۲۹، ۸۱، ۴۴، ۳۴	محمود ملا
۴۳	محمی چیچی
۵	محموی هادی
۱۳۴، ۱۷	مراد الرابع (السلطان)
۴۱	مرعان ابن سلطان
۲۴، ۲۲	معروف جیاووک
۵	مسعود البرزنجی
۱۰۶، ۳۵	مصطفی البارزانی
۱۰	مصطفی بک
۷۱	مصطفی آغا زیباری
۱۲۸	مصطفی هه ولیری
۱۴۲، ۹۵، ۹۱	ملا احمد عبدالخالق عقرای
۷۸	ملا یاس زیوی
۵	ملا جعفر بارزانی
۸۱	ملا حسن بابزدین
۲۰۵	

۱۱۰	ملاحسن دلانی
۶۷، ۶۳	ملاشکر
۱۱۴	ملاشیخ
۹۲	ملا عمر بیرہ کہ پری
۶۳	ملاطیب
۸۱	ملا محمود
۱۴۱، ۱۴۰، ۱۱۰، ۱۰۰	ملا ملامحمود
۱۴۱	ملاوسمان
۱۲	ملایحیی مزوری
۱۷	ملای ختی
۱۰۴	میرالی گورکی
۶۶	میرخان ملاشکر
۸۱	میرشکر
۷۴، ۵۵	میرملاشیروانی
۷۸	میکائیل باللیس

حرف - ن -

۱۲۴، ۱۱۸	ناظم پاشا (الوالی)
۸	الندوی (ابوالحسن علی الحسینی)
۱۱۶، ۱۱۵، ۱۱۴	نصرا لله آغا
۱۲۴	نعمان طہ بیرہ کہ پری
۱۰۷، ۹۹، ۹۸، ۸۹	نورمحمد القادری
۱۳۸، ۱۳۲	نوری سورچی
۱۳۱	نوری هلوری (الشیخ)
۷	نیکلسون

حرف - ہ -

۸۳	ہاملتون
----	---------

حرف - و -

۵	وحید ابراهیم بارزانی
۶۶	وسمان آغا بارزانی
۵	وسمان قورتاس هه سنی
۱۹، ۲۰، ۳۷، ۴۵، ۶۰، ۷۰، ۹۷، ۱۰۶	ویگرام (القس)
۱۰۸، ۱۱۱، ۱۱۴، ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۲۵	

حرف - ی -

۴۲	یونس آغا
۸۲	یونس باوی شمدينانی

فهرست للاماكن و القبائل

- ع - عشيرة أوقبيلة
ق - قرية
ج - جبل
م - مدينة أو بلدة
ط - منطقة، إقليم، موقع، ناحية
ن - نهر أو مجرى ماء

- أ -

١٢١، ٢٤، ١٩	أرديل (ق)
١١	أزمير (م)
١٤٣، ١٠٢، ١١٦، ١١	استنبول (م)
٣٥، ٣٤، ٣٣، ٢٢	أسته (ق)
١٣٣، ١٠٣	أشنو (م)
٥٧	آفه دور (ق)
٢٢	أليا (ق)
١٤٢	أوليا (ق)
١٣٩	أورميه (م)
٦٤	ايسومرا (ق)
٥٤	ايشوكر (ق)

- ب -

١٣٧، ١١٩، ١١٣، ١١، ٩، ٨	بابستفا (ق)
٤١، ٣٦، ٣٥، ٢٨، ٢٤	بارزان (ق)
٢٠٨	

۱۲۸، ۱۱۹، ۱۲۰، ۹۸، ۳۳، ۲۵، ۲۴، ۲۳، ۲۲، ۲۱	بارزان (ع)
۱۴۰، ۱۳۷، ۱۲۹	
۱۱۳، ۷۵، ۵۲، ۴۸، ۲۲	باز (ق)
۲۵	بازیران (ق)
۱۰۸	باسیلان (ق)
۱۱	باکو (کیروفه آباد) (م)
۱۳۳، ۱۲۸، ۵۴	بالک (ع)
۷۵، ۴۱	بالکه (ط)
۱۱۴، ۱۱۳، ۷۷، ۴۷، ۲۲	بالندا (ق)
۹۸، ۸۸	بامرنی (ق)
۵۴	بانہ (ق)
۲۳	بیان (ق)
۷۶، ۳۹	بجیل (ق)
۸۷، ۷۲، ۷۰، ۳۳	بتلیس (بدلیس) (م)
۱۰۳، ۷۴	برادوستی (ع)
۵۴	بردیا (ق)
۱۰۳، ۹۸	برواری (ع)
۱۳۰، ۱۲۵، ۱۱۳، ۷۶، ۴۴، ۴۱، ۲۳، ۲۲، ۲۱	به روژ (ط)
۲۴	به رازی (ق)
۹۸	به روژوک (ق)
۳۹	بریفکا (ق)
۱۱	بسطان (م)
۳۹	بعقوبه (م)
۱۷، ۱۶، ۱۲، ۱۱	بغداد (م)
۱۲۹، ۷۷، ۴۴، ۲۲	بله السفلی (ق)
۱۲۹، ۳۶، ۲۲	بله العلیا (ق)

۱۰۲، ۳۲، ۱۷	بوتان (ط)
۱۳۳	بن زيرته (ق)
۴۷	بنياش (ق)
۵۴	بنی بيا (ق)
۱۲۴	بياقه (ط)
۱۱۰	بيت المقدس (م)
۸۱	بيچنی (ق)
۵۴	بيخشاش (ق)
۷۴، ۵۴	بيدارون (ق)
۵۴	بيدود (ق)
۱۰۵، ۹۹، ۹۲، ۷۸، ۷۷، ۷۱	بيره كه پره (ق)
۱۴۲، ۵۴، ۴۲	بيرسياق (ق)
۵۴	بيستری (ق)
۵۴	بيستی (ق)
۹۸	بيسفكي (ق)
۸۱	بيسكان (ق)
۱۳۲، ۵۴، ۵۱، ۴۴، ۴۲	بيی (ق)

- پ -

۱۳۰	پراچلكه (ط)
۱۲۸	پشدر (ع)
۴۵	پليقنا (م)
۵۴، ۱۹	پيران (ق)
۱۲۹، ۱۲۸، ۱۰۲، ۱۰۱، ۷۷، ۱۹، ۱۶	پيرس (ج)
۱۰۳	پيره سنی (ع)
۷۳	پيندرو (ق)
۲۱۰	

- ت -

۱۳۱	تاتکی (ق)
۱۱۹	تاتوک (ق)
۱۳۴	تبریز (م)
۱۲۱	تخوما (ع)
۱۳۸، ۱۳۶	تفلیس (م)
۱۴۳	تلعفر (م)
۵۹	توخمه بالین (ع)
۵۹	توخمه نبیله (ع)
۳۰، ۲۷	تدویله (ق)
۱۰۸، ۲۳	تیاری (ع)

- ج -

۵۹	چاربوتی (ق)
----	-------------

- خ -

۱۲۴	الخارز (ن)
۱۱	خرقان (م)
۱۰۳	خوشناو (ع)
۵۴	خیرزوک (ق)
۵۹	خیلانی (ع)

- د -

۱۱۰، ۵۷	داویدکا (ق)
۲۱۱	

۱۰۳	ده زه ي (ع)
۱۲۴	ده شتی زي (ط)
۷۸.۴۱.۲۲	دلانی (ع)
۱۳۵.۱۳	دمشق (م)
۹۹.۹۸	دهوک (م)
۴۲	دوبردان (ق)
۸۳.۵۴	دوري (ق)
۱۲۸.۱۰۳.۹۸	دوسکي (ع)
۳۱.۲۱.۱۹	دولمه ري (ع)
۴۱	دياديني (ع)
۸۷	ديار بگر (م)
۵۷	ديل (ق)
۱۰۴.۱۰۲	دينارته (ق)

- ر -

۱۳۳	راژاني (ق)
۵۴	راوه شا (ق)
۱۱۳.۲۲	ره زيا (ق)
۷۵	ره ژوکه زا (ق)
۱۰۳	ره فه ندوک (ع)
۱۲۸.۷۵.۳۲.۱۸.۱۷.۱۶.۱۵	رواندوز (م)
۶۲	روڤي (ق)
۲۲	روکوچک (ن)
۲۲	رومه زن (ن)
۵۴	ريزان (ق)
۱۲۸.۱۰۳.۷۴	ريکانی (ع)

- ز -

۱۰۲، ۱۰۰، ۹۹، ۹۲، ۷۸، ۷۷، ۴۷، ۴۱، ۳۶، ۳۳، ۲۵	الزباب الكبير (ن)
۹۹	زاخو (م)
۱۰۱	زاويته (ق)
۱۰۳، ۵۴، ۱۳	زرارا (ق)
۹۱، ۷۴، ۶۹، ۴۱، ۳۸، ۳۱، ۲۵، ۲۲، ۲۱، ۱۹، ۱۷، ۱۶	الزيبار (ط)
۱۲۸، ۱۱۰، ۱۰۳، ۹۸	
۱۴۲، ۸۱	زيت (ق)

- ژ -

۵۴	ژاژوک (ق)
----	-----------

- س -

۷۴	ساليكا (ق)
۱۰۷، ۵۴	سپينداروك (ق)
۱۹	سهري بوتيسين (ج)
۵۴	سهردريا (ق)
۵۹	سه رمردى (ع)
۱۱۶، ۸۲، ۸۱، ۵۷، ۵۴، ۴۹، ۴۲	سه روكانى (ق)
۸۱	سهري سلو (ج)
۵۴	سه رگه لى (ق)
۵۴، ۱۹	سهري كورى (ج)
۷۴، ۵۴	سهري مه زنا (ع)
۱۳، ۱۲، ۱۱	سليمانية (م)

۲۱۳

۱۱	سمنان (م)
۹۹	سنجار (م)
۱۳۳	سنگان (ق)
۱۳۴	سوران (ط)
۱۲۸، ۱۱۰، ۱۰۳	سورچی (ع)
۹۸	سیداآقا (ق)
۵۲	سیری (ق)
۱۰۵	سیلکی (ق)
۱۷	سیواس (م)

- ش -

۶۳	شاندر (ق)
۳۶	شانیک (ط)
۱۱۶، ۱۱۵	شرمن (ق)
۱۰۳، ۷۴	شمدینان (ع)
۵۷	شنگیل (ق)
۱۱۶، ۱۱۵، ۴۲، ۲۵، ۲۱	شوش (ق)
۵۴	شیخ سیدا (ق)
۵۷	شیقی (ق)
۵۴	شیروان (ق)
۱۱	شیروانه (م)
۱۱۶، ۷۵، ۷۴، ۴۲، ۳۱، ۲۱، ۱۹	شیروانی (ع)
۵۴	شیروانی دیرا (ع)
۱۳۲، ۱۳۰، ۱۰۹، ۴۸، ۲۴، ۲۳، ۲۲، ۱۹	شیرین (ج)

- ص -

۶۹	صفتی (ق)
۲۱۴	

- ط -

۱۱

طهران (م)

۱۸

طرابزون (م)

- ع -

۱۲۸، ۱۰۶، ۱۰۱، ۹۹، ۶۵، ۴۲، ۴۰، ۳۹، ۳۸، ۳۵

عقرا (م)

۱۳۰، ۱۲۸، ۹۹، ۹۸، ۹۶، ۹۵، ۸۸، ۳۵، ۱۷، ۱۶، ۱۲، ۱۱

عمادیه (م)

۲۵

عمرانی (ق)

- ف -

۸۶

فولکستون (م)

- ف -

۵۴

فازی (ق)

- ق -

۱۰۷

قدشانس (ق)

۱۰۰

قره بک (ن)

۶۷، ۶۲

قریشو (ج)

۲۳

قمری (ق)

- ک -

۲۱۵

۱۱	کابل (م)
۷۰	کاتیونا (ق)
۶۵، ۵۴	کافلان (ق)
۵۴	کانیادیری (ق)
۱۱۶، ۵۴، ۴۲	کانی بوت (ق)
۸۰، ۵۴	کانی لنجا (ق)
۱۱۶	کره شهر (ع)
۵۴	ککله (ق)
۵۴	کلکه مو (ق)
۵۴	که لوک (ق)
۵۴	کورافا (ق)
۵۴	کورکی (ق)
۵۴	کوله که (ق)
۴۰، ۳۵	کویسنجق (م)
۵۴	کیران (ق)
۵۴	کیرانا کیر (ق)

- گ -

۱۴۲	گرانہ (ق)
۵۴	گرد (ق)
۱۰۳، ۸۱، ۸۰، ۴۴، ۳۱، ۲۱، ۱۹	گردی (ع)
۵۴	گرکال (ق)
۷۶	گرکه بن (ط)
۷۴	گرکی جوی (ط)
۲۳	گه قهرا بنان (ط)
۲۲	گه لاقا (ق)
۳۵	گه لاله (ق)

۱۱۰	گه لیا شیرین (ط)
۱۲۸، ۱۱۰، ۶۳، ۶۲	گوران (ع)
۵۴	گوره تو (ق)
۴۲، ۲۱	گوندکی (ق)
۱۳۳	گیزاقلی (ق)

- ل -

۵۲	لاتکا (ق)
۸۶	لندن (م)
۱۳۳	لولان (ق)
۵۴	لیره بیر (ق)
۵۴	لیری (ق)

- م -

۵۴	ماله سوار (ق)
۵۹	ماله سنی (ع)
۵۴	ماماله (ع)
۵۹	مامان مری (ع)
۵۴	مام جمه (ع)
۵۴	مام دلا (ع)
۵۴	مامزدا (ع)
۵۹	مام سا کی (ع)
۵۹	مام سال (ع)
۵۹	مامه سامی (ع)
۱۰۴، ۱۰۳	مامه ش (ع)
۵۹	مام گرد (ع)
۲۱۷	.

۵۹	مام که کول (ع)
۵۹	مام لس (ع)
۵۴	مامیسک (ق)
۵۴	مدران (ق)
۱۰۴، ۱۰۳، ۹۸، ۷۴، ۴۲، ۳۱، ۲۴، ۲۳، ۲۱، ۱۹	مزوری (ع)
۵۴	مه سنی (ق)
۵۴	مه مولا (ق)
۵۹	مندک (ع)
۱۰۴، ۸۲، ۸۰	منگوره (ج)
۸۱	موسکا (ق)
۱۲۴	موسکاف (ن)
۸۷	موش (م)
۱۴۳، ۹۶، ۸۸، ۸۷، ۴۸، ۴۳، ۴۲، ۳۸، ۱۷، ۱۰	الموصل (م)
۱۴۲، ۱۴۱، ۱۳۹، ۱۲۷، ۱۲۴، ۱۱۱، ۱۰۳، ۱۰۱	
۱۲۸، ۱۰۵، ۵۴، ۴۲	میرگه سور (ق)
۱۳۳	مه رگه قر (ق)

- ن -

۷۹	نپاخی (ق)
۱۲۴، ۶۵، ۴۴	نزار (ط)
۸۰	نهایت (ق)
۷۰، ۳۵، ۱۱، ۳	نهری (ق)
۱۲۸، ۱۰۷، ۱۰۳	نیروه (ع)
۱۱	نیشابور (م)

- ه -

۱۰۱، ۷۱، ۶۳، ۴۷، ۲۴	هرکی (ع)
۱۰۵، ۷۹، ۷۸، ۷۳، ۴۸، ۴۲، ۲۱، ۱۹	هدرنی (ق)
۷۹	هزارجوت (ق)
۲۳، ۲۲	هه سنکه (ق)
۲۲	هه سنی (ق)
۲۲	هه فنکا (ق)
۲۵، ۲۴	هه کاری (حکاری) (ط)
۱۳۱	هلورا (ق)
۴۲، ۲۲	هه مدلا (ق)
۱۰۳، ۷۴	هوراماری (ع)
۷۳، ۵۴	هوری (ط)
۴۲، ۲۲	هوستان (ق)
۵۷	هیره (ق)
۱۴۴	هیشدت (ق)

- و -

۱۳۹، ۱۳۸، ۱۰۷	وان (م)
۵۹	وجاخ اوامر (ع)
۱۱۴، ۱۱۰، ۱۰۵، ۵۷	وه لات ژیری (ط)

فهرست الموضوعات

٢	مقدمة الكتاب
٥	شكر و تقدير
٦	لمحة تاريخية تمهيدية

الفصل الاول

١٥	نهاية عهد الامارات و بداية ظهور المشيخات النقشبندية
١٥	- امارة سوران
١٦	- امارة بهدينان
١٩	- الاقتصاد القبلي والضرائب الحكومية
٢٢	- مقاطعة به روژ و بارزان
٢٤	- بارزان
٢٥	- مسجد بارزان

الفصل الثاني

٣٥	الرابطه القبائليه والتبعية المشيخية
----	-------------------------------------

الفصل الثالث

٣٣	الشيخ عبدالرحمن و تأسيس المشيخة
----	---------------------------------

الفصل الرابع

٣٥ الشيخ عبدالسلام

الفصل الخامس

٣٨ عقرة - مركز الزيبار التجارى والحركة الصوفية

الفصل السادس

٤٥ الشيخ محمدابن الشيخ عبدالسلام (اول المشيخة)

٤٥ - الشيخ محمد مرشدًا

٤١ - سكنة قرية بارزان

٤١ - الشكوى

٤٣ - الفرار

٤٤ - الهجوم المسلح

٤٤ - التجنيد الإجبارى

الفصل السابع

٤٦ فتاح آغاهرنى

الفصل الثامن

٤٩ سلطان آغا بيرسياقى رئيس الشيروانيين وابنه احمد

الفصل التاسع

٥١ الاتفاق على إسقاط فتاح آغا

الفصل العاشر

٥٤

الشيروانيون

الفصل الحادى عشر

٥٤

احوال المريدين والذُنصار

الفصل الثانى عشر

٥٩

المشيخة والجيران

الفصل الثالث عشر

٤٢

النزاع بين بجيل و بارزان - الاسباب والنتائج

الفصل الرابع عشر

٤٤

الاشتباكات فى كه لات و بجيل

الفصل الخامس عشر

٤٩

الحلف ضد بارزان و عودة النفوذ لاغوات الزيبار

الفصل السادس عشر

٧٢

بعد السجن

٧٢

- العودة

٧٣

- تبلور الصراع

الفصل السابع عشر

٧٤ قوات الحلف تغزو بارزان

الفصل الثامن عشر

٧٦ الخلاف بين اطراف الحلف الشمديناني و انتفاضة ١٨٩٥

٧٦ - انتفاضة ١٨٩٥

الفصل التاسع عشر

٨٥ تجدد القتال

٨٥ - مناوشات منگوره

٨٥ - انقسام في الكرديين

الفصل العشرون

٨٣ دور الاستقرار - ايام الشيخ محمد الاخير

الفصل الحادي والعشرون

٨٥ عصر الشيخ عبدالسلام الثاني - اليقظة الوطنية الكردية

٨٥ - احوال الدولة العثمانية

٨٦ - يقظة الطبقة الكردية المثقفة

٨٧ - خلافة عبدالسلام

الفصل الثاني والعشرون

٩١ بروز شخصية عبدالسلام

الفصل الثالث والعشرون

٩٣ الصراعات مع الجيران

٩٣ - عود الى اغوات الزيبار

٩٤ - الروابط مع مشيخة بجيل

الفصل الرابع والعشرون

- ٩٧ نهاية فترة الهدؤ والاستقرار
٩٧ - جفاء مع الحكومة والاغوات
٩٨ - مضمون المذكرة

الفصل الخامس والعشرون

- ١٠١ معركة بيرس الاولى - خريف العام ١٩٥٨
١٠١ - الصفحة الاولى من المعركة
١٠٢ - الصفحة الثانية
١٠٤ - من ذبول الحملة - بطولة حاجك چمى
١٠٥ - تمرکز الجيش فى المنطقة

الفصل السادس والعشرون

- ١٠٧ ايام الاختفاء
الفصل السابع والعشرون -

- ١١٥ معركة سرى باز ١٩٥٩

الفصل الثامن والعشرون

- ١١٤ الانتصاف من الاقطاعيين

الفصل التاسع والعشرون

- ١١٨ سياسة السلطة الجديدة تجاه المشيخة
١١٨ - المفاوضات
١٢٥ - تطلعات الشيخ الوطنية

الفصل الثلاثون

١٢٤

الغيوم تتجمع

١٢٤

- اصدقاء الشيخ وقت المحنة

الفصل الحادى والثلاثون

١٢٨

تجدد القتال

١٢٩

- معركة بله

الفصل الثانى والثلاثون

١٣٢

النزوح الى ايران

الفصل الثالث والثلاثون

١٣٤

الشيخ فى ميدان السياسة

الفصل الرابع و الثلاثون

١٣٨

خاتمة المطاف

١٤٥

- تجدد الاشتبكات فى بارزان

الفصل الخامس والثلاثون

١٤٢

محاكمة الشيخ عبدالسلام واعدامه الحياة

١٤٨

الملاحق

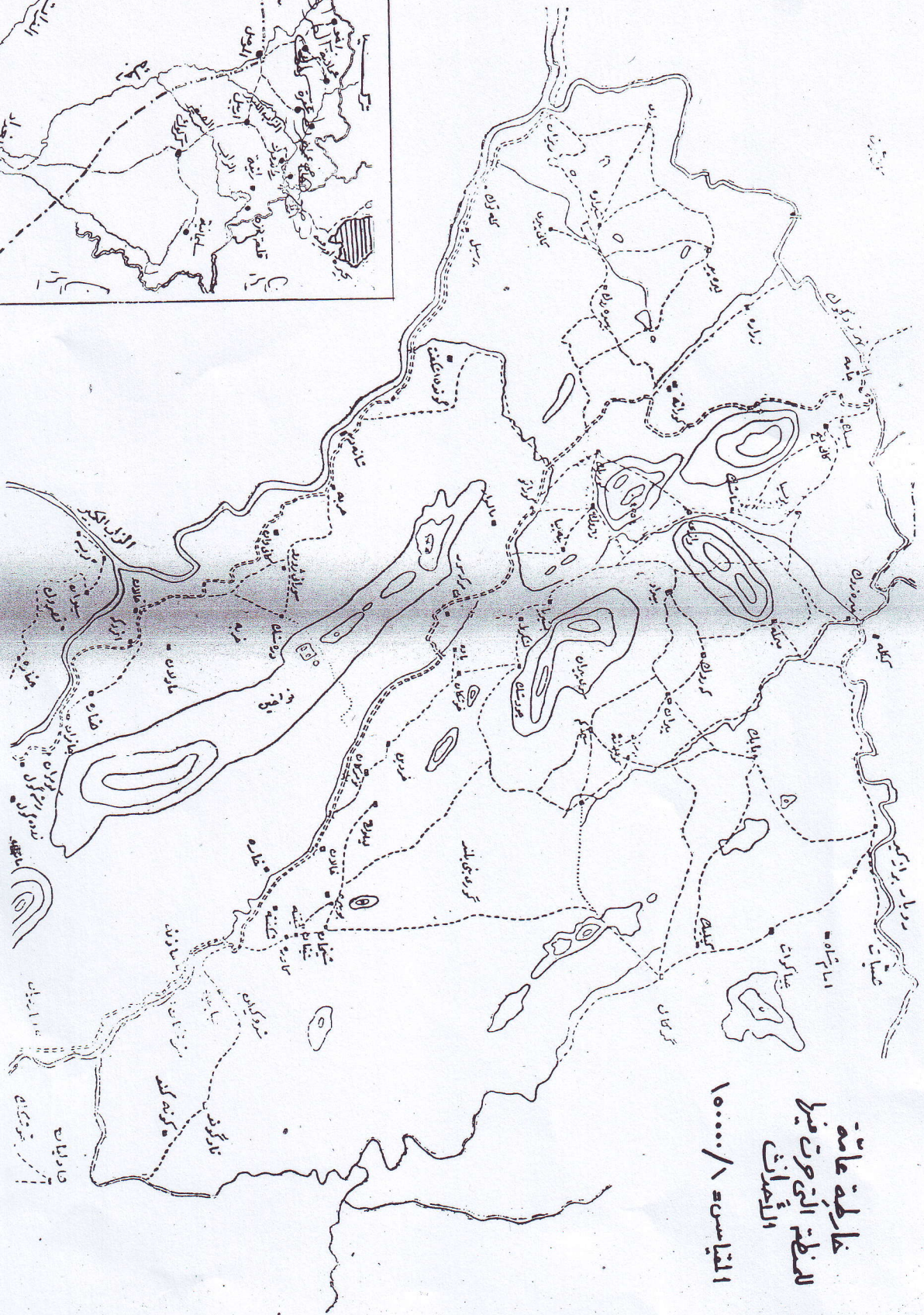
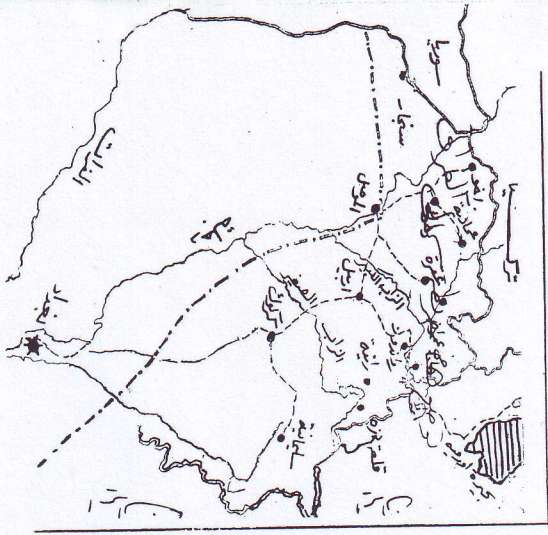
١٤٩

الملحق الاول

فى الصامة البارزانية

الملحق الثانى

١٥١	ملحمة قمرى وترجمتها
١٥١	- ملخص للملحمة
	الملحق الثالث
١٧١	القصيدة الدينية
١٧١	- تعريف بالقصيدة
١٩٤	فهرست المدعالم
٢٠٨	فهرست الاماكن والقبائل
٢٢٠	فهرس الموضوعات

خارطة عامة
للنظم التيوت ميلا
للإحداثيات

التباين = ١٥٠٠٠/٨

معلم ترمى الشيرازينى والمدريه التى تدين لبلده والبارك

الانبارى
معلم جامعة اسيال

BARZAN
*AND THE AWAKENING OF THE KURDISH
NATIONAL MOVEMENT*

1828-1914

AYOUB - BABO - BARZANI

1980